

FÖRSVARsutskottets utlåtande 5/2012 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2011

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 april 2012 regeringens berättelse om regeringens åtgärder under år 2011 till grundlagsutskottet och utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Arto Rätty, försvarsministeriet
- specialsakkunnig Mika Varvikko, försvarsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Försvarsmakten nådde under året upp till målen för beredskap och kapacitet. Försvarsmaktsreformens beredning och anpassningsåtgärderna för att fullfölja sparkraven sattes i gång enligt regeringsprogrammet.

Enligt en utredning som utskottet fått utbildade försvarsmakten ca 27 000 reservister vid repetitionsövningar medan målet var 25 000. Vid frivilliga övningar utbildades ca 4 200 reservister och dessutom beställde man nästan 18 000 utbildningsdygn för ca 8 800 reservister från Försvarsutbildningsföreningen.

Försvarsutskottet observerar att antalet repetitionsövningar har varierat starkt under 2000-talet. Under 2004 utbildades nästan 38 000 reservister vid repetitionsövningar, åren 2006—2007 knappa 8 000 och efter det klart över 20 000 årligen. Enligt gällande rambeslut ska det årligen utbildas 2 000 reservister vid repetitionsövningar under 2012—2015. Målsättningen är

att 2016 utbilda 18 000 reservister vid repetitionsövningar i proportion till försvarsmaktens förminskade krigstida styrka som är 230 000 soldater. Utskottet anser det problematiskt för försvarets trovärdighet att reservistutbildningens kvantitativa nivå upprepade gånger använts för att nå balans i försvarsmaktens verksamhet och ekonomi. På längre sikt åstadkommer detta fortfarande ojämnt utbildade trupper i reserven.

Under 2011 inträdde ca 26 500 personer i värnpliktstjänstgöring varav ca 500 var frivilliga kvinnor. Försvarsutskottet ser det som positivt att andelen frivilliga kvinnor som inträtt i värnpliktstjänstgöring har stigit (395/2009, 405/2010, 503/2011). Värnpliktstjänstgöringen avbröts av 5 000 personer dvs. en femtedel av dem som inträtt i tjänstgöringen. Utskottet har tidigare lyft upp problemet med avbruten bevärningsutbildning och framhållit att andelen måste bli betydligt lägre (FsUU 5/2010 rd, FsUU 1/2011 rd). Det är fortfarande angeläget, menar

utskottet, att man siktar på en minskning av andelen som avbryter tjänstgöringen och att försvarsministeriet och försvarsmakten fullföljer sina insatser för att få värnplikten att fungera och vinna social acceptans.

Den svaga ekonomiska utvecklingen har tvingat fram en översyn av mängden resurser som används för försvaret i Europa och internationellt. De kringskurna resurserna har förorsakat en tilläggsimpuls för att utveckla internationellt försvarssamarbete. Finland har konsekvent deltagit i utvecklingen av det internationella försvarssamarbetet som en av EU:s medlemstater, som ett av de nordiska länderna och som Natos partnerskapsland. Försvarsutskottet anser det väsentligt att man också i fortsättningen deltar i internationellt försvarssamarbete. Utskottet betonar att utgångspunkten och målsättningen för deltagandet är att främja Finlands säkerhets- och försvarspolitiska intressen. Att ingå i internationella nätverk ska enligt utskottet producera konkreta resultat som stärker Finlands säkerhetspolitiska ställning och utvecklar kapaciteten inom det militära försvaret. Utskottet framhäver att riksdagen kontinuerligt ska hållas uppdaterad om nya internationella samarbetsprojekt.

Utvecklingen av den nordiska samarbetsstrukturen för försvarssektorn (Nordic Defence Cooperation, NORDEFCO) är ett positivt exempel på internationellt försvarssamarbete som medfört fördelar både politiskt sett och med tanke på utveckling av försvarets kapacitet. De nordiska länderna har goda utgångspunkter för samarbete inom försvarssektorn också i fortsättningen.

Försvarsutskottet stöder fördjupning av det nordiska försvarssamarbetet som ett sätt att förbättra kostnadseffektiviteten med vilken man säkrar resurser för nationell utveckling och bruk av de viktigaste operativa kapaciteterna. Bättre kompatibilitet skulle i fortsättningen möjliggöra en tätare samverkan i utbildning, övningar, materialanskaffningar och krishantering för försvarsmakterna i de nordiska länderna. Från Finlands synpunkt är det nordiska samarbetet ett komplement till samarbetet med EU, Nato och enskilda länder. Det är viktigt att försvarsminis-

teriet aktivt informerar utskottet om planerna och genomförandet under Finlands ordförandeskapsperiod i NORDEFCO 2013, anser utskottet.

Samarbetet kring situationsbilden är ett annat exempel på att det internationella samarbetet har framskridit. Enligt utredning har Östersjöområdets SUCBAS-samarbete (Sea Surveillance Cooperation) kring den marina situationsbilden och det Europatäckande MARSUR-projektet (Maritime Surveillance) för den marina situationsbilden fortskridit mot operativ drift under berättelseåret. Syftet med SUCBAS är att förbättra kännedomen om läget i havsområdet och säkerheten på Östersjön genom att utveckla informationsutbytet och samarbetet. Alla Östersjöområdets stater förutom Ryssland deltar i samarbetet. Rysslands medverkan i samarbetet skulle vara av största vikt med hänsyn till trafikvolymen i de ryska hamnarna.

MARSUR är ett projekt för den marina situationsbilden som startades 2005 av Europeiska försvarsbyrån (EDA) och där 15 länder för närvarande deltar under ledning av Finland. MARSUR är ett exempel på kostnadseffektivt gemensamt utnyttjande av EU-medlemstaternas kapaciteter med vilket man förbättrar lägeskännedom, utvecklar samverkan och ökar säkerhet på havsområden. Systemet lämpar sig för att utforma och distribuera en gemensam maritim situationsbild som behövs i normala förhållanden, vid störningar och undantagssituationer samt vid militära krishanteringsoperationer. MARSUR möjliggör också att andra myndigheter med verksamhet till havs kan ansluta sig till systemet.

Riksdagens uttalanden

Beträffande de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga (RP 37/2007 rd) förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras ytterligare. Enligt utskottet har de värnpliktigas ekonomiska och sociala ställning förbättrats långsiktigt och planmässigt under 2000-talet.

Siilasmaa-arbetsgruppen som tillsattes för att utreda de samhälleliga konsekvenserna av värnplikten publicerade sin rapport i september 2010. I den ingår en rad förslag till hur de värnpliktiga kunde få det ekonomiskt och socialt bättre. Utskottet konstaterar att uttalandet bör stå kvar med tanke på uppföljningen av utredningar

och åtgärder med anknytning till arbetsgruppens förslag.

Ställningstagande

Försvarsutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 29 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Niinistö /saf
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Thomas Blomqvist /sv
Pekka Haavisto /gröna
Timo Heinonen /saml
Mika Kari /sd
Esko Kurvinen /saml
Pentti Oinonen /saf
Tuula Peltonen /sd

Eero Reijonen /cent
Mikko Savola /cent
Ismo Soukola /saf
Eero Suutari /saml
Pauliina Viitamies /sd
Sofia Vikman /saml
Tuula Väättäinen /sd
Jyrki Yrttiaho /vg.

Sekreterare var

utskottsråd Olli-Pekka Jalonen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Finlands deltagande i internationella militära krishanteringsuppdrag och internationellt försvarssamarbete är i och för sig välkommet. I den nuvarande svåra ekonomiska situationen bör man ändå noga överväga vilka uppdrag man åtar sig. På grund av detta anser vi att det borde ha konstaterats i försvarsutskottets utlåtande att internationella uppdrag inte får sättas framför nationella behov med tanke på resursering.

Avvikande mening

Vi föreslår

*att man tillägger följande som femte sista mening i utlåtandets motivering:
"Resursering av internationell verksamhet bör avvägas rätt med hänsyn till att nationella försvarsuppdrag har högsta prioritet."*

Helsingfors den 29 maj 2012

Ismo Soukola /saf
Jussi Niinistö /saf
Jyrki Yrttiaho /vg